

РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

УРЕДНИШТВО
И
АДМИНИСТРАЦИЈА
НАЛАЗЕ СЕ
У ШТАМПАРИЈИ
„ГУТЕНБЕРГ“

Број 5 пара

Издаје сваки дан

ЊИХОВ ПАТРИОТИЗАМ

Кад у границама старих крајева који њиштанца прода кило шећера за 7 или 8 гроша, цела штампа разјапивилице и грди тога продавца. Кад се у новим крајевима врше крађе равне разбојништву и кад у Скопљу ортак Пачуовог рођака Џанге, Алекса Поповић, продаје цео вагон шећера по два динара кило ангро, онда нико ништа не говори.

Српски Југ и Бишњевске Новине, једини органи јавности у новим крајевима, ћуте; месни одбор у Скопљу не види: он прописује цену асурама по турским хановима у Скопљу; грађанство не сме да протестује, да му се неби пребацило да је против постојећег поретка и несме да се скупља на зборове за протесте, већ само онда кад треба слати изјаве лојалности.

Ми пак социјалисти не можемо ништа; нас власти и не зарезују, а наше представке нико не узима озбиљно у обзир.

Према томе, ми се не чудимо свој скупости, али само питамо ово:

1. Како је Алекса Поповић могао добити дозволу да увезе 15 вагона шећера, кад право увоза има само Монополска Управа?

2. Зашто су из Ђевђелије враћени шест вагона шећера што немају дозволу као Алекса Поповић?

3. Зашто нису у Скопље стигли 16 вагона шећера, која су авизирани монополском стоваришту још 31 прошлог месеца? Сигурно се чека да прво Алекса Поповић прода свој шећер по 2 дин. кило, па тек онда да монополска управа продаје по 1 дин. кило?

Но, наши патриоти у Скопљу не стају само на томе. Они су у Скопљу образовали такозвану Народну Одбрану, иза ње су сакрили неколико војних обвезника да не иду у војску, узели су њихове паре, — и сада тргују. Тако, на адресу Давида Димитријевића стигло је 400 цакова кафе. Пола од тога пренесено је у варош, али се ни један цака не продаје: чекају се повољније прилике; а друга половина лежи у царинарници.

Давидови ортаци су, поред скопљанаца „чланова Народне Одbrane“, још и начелник срески и председник општински који су и извесна имања турска „купили...“

Ми Скопљанци само гледамо „сеир“, ћутимо и чекамо дан кад ћемо

добити право да говоримо и да се опредељујемо, па ћемо онда умети стати на пут лоповлацима и мари-фетлацима наших патриота, које сама државна власт помаже.

НА БРЗУ РУКУ

Српско гостољубље

Дочекали смо и испрашили да не може бити лепше све госте који су нам до сад дошли: и рекуренс, и шрбушни шифус, и пегави шифус. Сви су они оштили и одлазе од нас пошћуно задовољни и усхићени српским гостољубљем.

Сад се у велико чине припреме за дочек новог, најважнијег госта. Не мислим ни на енглеске доносиоце ордена ни на француске војсковође ни на руске дипломате. Мислим на колеру.

Нарочито ће бити величанствен њен улазак у Ниш, привизорну престоницу Србије. Код железничке станице већ је подигнуто за Високог Госца неколико триумфалних капија од идеалног, кондензованог и рафинисаног нишког бласта. А наше лекарско удружење већ у велико држи седнице на којима се предаје и дискутује о борби против ко...

Дакле: очекујте шћо пре колеру....

Положај на Карпатима

Борба је још далеко од решења

Из Лондона је дописник великог талијанског листа *Коријере де ла Сера* послао ово обавештење о стању на Карпатима.

Борба на Карпатима, која постаје све јача, далеко је од тога да буде свршена. Са свију страна источног фронта, немачке војске које нису ангажоване у борби шаљу се на Карпате. Тим појачањима Аустро-Немци мисле да пробију руски фронт.

То груписање снага које се врши код Rostaki и Strui, може да буде опасност за Русе; али их то ипак неће нагнати да напусте своје позиције у северним мађарским долинама у које су већ продрили. А с друге стране, до сада аустро-немачки контра-напади нису имали успеха, као што показује број заробљеника који су пали у руке Русима. Руско наступање, које се било започело између Бартфелда и Балиграда, тако се брзо развило да је већ достигло фронт Регетов—Волосате. На њеним тачкама не само да су одбијени аустријски контра-напади, него су Аустријанци и сами морали одустати од напада из страха да не буду отсечени од позадине.

Руско наступање наилази на озбиљне препреке само при операцијама код Ужока и Ростаци, где се Аустро-Немци држе благодарећи својим нападима код Strui. На другим секторима, они се боре само ради тога да спрече уједињење руских војски које оперишу на разним тачкама фронта. Тако да су напори Аустро-Немаца поглавито дефанзивни; али је, због важности те разне позорнице, њихов отпор очајан.

Изгледа да Немци испраћају на Карпате не само оне своје војнике које могу да одвоје од десне обале Висле и од Нарева и Ниде, него још шаљу из јужне Немачке и резервну баварску војску.

Купујте и читајте „Радничке Новине“

Још један велики доповлук

Наши посланици поднели су јуче ову интерпелацију Министру Војном:

ИНТЕРПЕЛАЦИЈА

на Господина Министра Војног

Молимо Вас да нам у Народној Скупштини одговорите:

1) је ли ових дана и коме даћа лифериција јечма и овса?

2) колике су количине закључене?

3) по којој цени и у каквој монети?

4) пошто су ти артикли тих дана били у Русији и пошто су бележени на берзи у Румунији?

Ниш,

13. април 1915.

Интерпеланти:

Драгиша Лапчевић,
Триша Кацлеровић,
народни посланици.

Примедба: Сазнајемо да је Меламеду, једноме из оне групе лиферицијата рђавих обанака, ушћуљено да лиферује 2000 вагона зоби и јечма. Зоб је погођена по 32 дин. у звечећем злату, што је, од прилике, 48 динара у сребру. А зоб је на нашој пијаци 15 динара у сребру. Тих дана, кад је ова лифериција даћа, Аца Ђирковић је зоб купио у Русији по 3 рубље, од прилике по 9 динара, а у Румунији је, као што је ноширао *Le Journal des Balkans*, на продуктној берзи продавао и купована по 10 леја.

Чекамо одговор по овој разбојничкој афери, па ћемо онда опширније проговорити.

Србија и Италија Близу споразума?

Према обавештењима из Рима која су добили швајцарски листови, у талијанској престоници воде се преговори између Италије и Србије о српском излазу на Јадранско Море.

Како уверавају, Италија се не противи том српском захтеву, и верује се да ће Србија имати своје пристаниште на јадранским обалама. Главно је питање само у томе да ли ће то пристаниште бити ушћуљено или не.

Разуме се да би Италија волела да то пристаниште буде само трговачко. Али пошто Србија одлучно тражи да то пристаниште буде ушћуљено, према свему изгледа да ће Италија на крају крајева попустити. Очекује се долазак новог руског посланика, г. Гирса, па да буду отклоњене и последње тешкоће овога питања.

Овим се преговорима придаје велики значај у талијанској штампи. Они се сматрају као почетак талијанске акције и као доказ да у званичним круговима нико не верује у могућност једног аустријско-талијанског споразума. *Борнале д'Италија*, орган г. Сонина, писао је шта више крупним словима како је талијанска интервенција вероватна за деведесет од сто.

Што се тиче преговора кнеза Билова, они се продужују само формално: у ствари војне припреме су већ замениле дипломатске преговоре, а то је крајна фаза после које долази ратна акција.

Планински рат

Објашњење борбе на Карпатима

Наступање са циљем да се завлада једним планинским ланцем састоји се из две операције.

Прва је: продирање на планинску косу и заузимање позиција које се налазе на путу ка њој и на њој самој. Друга је: спуштање кроз кланце и пробијање у равницу.

Први задатак се постиже развијањем што је могуће ширег фронта, тако да противник не може знати на којој ће му се страни задати удар, а у исти мах да му се и бокови обиђу. Други задатак се постиже енергичним надирањем напред које се потпомаже непрестаним појачањима.

Онај што се брани има великих преимућстава у првом стадијуму, кад се налази на планинској коси. Њему је тада главни задатак да оцени правац непријатељскога кретања и да га упорно сузбија. А када позиције на планинским врховима буду већ изгубљене, њему онда остаје једино да контранападима задржава непријатељску навалу док му не пристигну резерве, па онда да даде генералну битку на планинским пољима с циљем да одбаци непријатеља.

За нападача, међутим, први је задатак, најтежи. Уопште, бескрајне тешкоће планинских операција нагоне зараћене стране да избегавају ту акцију ако икако могаду. Али, понеки пут, те су акције неопходно потребне. То бива онда кад планине пресецају операциону линију за наступање, као што је то сад случај са Карпатима, који су препрека на путу ка Бечу и Пешти.

Једна неправда Свуда неједнакост!

Постоји, пред толиких других, једна неправда на коју треба скренути пажњу и којој треба учинити већ једном крај. А она је у овоме:

Радницима који су на војној обавези негде на раду, и уопште онима који нису чиновници, даје се за издржавање свега 1 динар дневно. Међутим, чиновници који су негде на раду као војни обвезници имају *поред своје плаће* још и дијурну неколико пута већу.

Ово је једна велика неправда. Како могу живети људи свега са 30 динара месечно! Ем их држава отрже од посла од кога су живели и којим су издржавали и себе и своју породицу, ем им, у накнаду за то, даје свега 30 динара месечно — таман толико да поцркају од глади. Јер, при овој ужасној скупоћи, за коју је такође држава у првом реду крива, та сума тек ако може да достигне *једном човеку* за хлеб! А шта ћемо за остале потребе? а шта ћемо за њихове породице?

Тим људима треба безусловно повећати дневницу, јер ваљада у овој земљи има још неко право на живот, а не само чиновници!

Како је у Ћуприји Скупоћа и експлоатација

Пише нам једна другарица из Ћуприје како неки мајстор Јанко који је узео израду војничког веша за рачун оне лопуке Владе Илића врши страховиту експлоатацију над незаштитеним женским светом. Не само да им плаћа врло мало за комад сашивеног веша него им још наплаћује и конач, и то калем 0-80 дин. Ето како се шири „домаћа радиност“ и какве су наше „домаће установе“ којима певају химне плаћени новинари из *Балкана*.

И док су овако бедне наднице, дотле је, на другој страни, огромна скупоћа. Једно кило црног брашна кошта 1-20, и то је састављено овако: $\frac{1}{3}$ брашна, $\frac{1}{3}$ трица и $\frac{1}{3}$ кукурузног брашна, — а песка колико има то се и незна, тако да кад се једе леб људи не смеју ни зубе да стегну. Најгора врста пиринча плаћа се 1-40, а једно кило шећера на коцке 2 динара!

И сад нека тај свет живи ако може!

ИЗ ДАНА У ДАН

Наше саучешће. Нашим штампарима Милутину и Милану Стефановићу умро је прекуце у Јагодини отац. Изјављујемо наше искрено саучешће.

Нашем другу Драгољубу Панићу, члану савеза транспортних радника, умрли су у току од четрдесет дана: отац Љубисав, земљорадник из Кремана, мати Обренија, брат Марко као регрут у Шгину, и сестра Ленка. Изјављујемо наше топло саучешће другу Панићу у страховитој несрећи коју му је овај грозни рат донео.

Нашем другу Јовану Ђорђевићу, абадијском раднику из Јагодине, умро је брат Данило Ђорђевић војник, од тешке болести, у крагујевачкој болници, оставивши за собом жену и троје женске деце. Изјављујемо наше искрено саучешће другу Јовану.

Из села Сињева. Жале нам се сељаци из Сињева како се неки тамошњи газда Мата Радојковић, у ово доба када је највећа оскудица у колима, вози готово сваки дан од Ниша до Сињева, и обратно, на фијакерима који су реквирирани за потребу среске канцеларије у Нишу. Овим злоупотребљама треба одмах учинити крај.

У истом селу Сињеву тамошњем општинском поштару, Алекси Јовановићу, одобрили су да држи кафану неку у коју он довлачи све неискусне младине од 12 до 17 година, те их ту опија, квари и упропашћује. А за то време док плаћени поштар тргује и механише, пошту из Ниша морају да доносе кулчари! Има ли кога да стане на пут томе?

У служби лифераната. Жале нам се седморица другова из Прокупља на једно насиље које је за сваку осуду.

Тамошња војна станица ухватила је

њих, младине од 17 година, па их натерала да цабе крпе и шију прљаве и заражене цакове тамошњих лифераната. Кад су они почели протестовати против овог насиља које се над њима врши за рачун лифераната, онда је један од њих истучен а остали су морали попустити и радити за господу лиферанте. Жалосно!

Туђи поданици у Грчкој. По грчком закону од 13 прошлог месеца „О непокретности туђих поданика који се налазе у Новој Грчкој“ потребно је да сви они који имају непокретних имања у Грчкој, а не живе у њој, регулишу своје право сопствености над тим имањима најдаље до конца овога месеца.

У противном случају појединци ће изгубити та имања у корист државе која ће их сматрати као имања без господара и као таква их присвојити.

Ово се јавља свима, онима који имају непокретног имања у Грчкој, ради знања и управљања.

Бр. 975. Из канцеларије Министарства Иностранних Дела, 12 априла 1915 год., у Нишу.

Благодарност

Г. Др. Жерајићу, управнику II резервне болнице, г. Др. Зецу, и сестри Мари Дражевић, изјављујем највећу благодарност на лекарском знању, труду и нези, које су ме излечили од тешке болести, и свима који ми се нађоше у болести, благодарим и другу Војиславу Стефановићу.

Мијајло Бучковић, војник.

За Радничке Новине

— добровољни прилози —

Драгољуб Ђорђевић, ливац из Ниша 5 дин.
Душан Срезојевић суплент из Јагодине 8 динара;
Илија Пижурца 5 дин.; Алекса Јовановић 5 дин.;
Н. Н. 5 дин.; Миодраг Димитријевић 3 дин.; Драг.
Богићевић 1 дин.; Вој. Живановић 1 дин.; Живота
Јеремић 1 дин.; Н. Н. 3 дин. Сви из Пожаревца.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

(ТЕЛЕГРАМИ ПРЕС-БИРОА)

СИНОЋНИ ТЕЛЕГРАМИ

Узалудни аустријски напади на Карпатима

У *Карпатима* је *непријатељ* у последње време *појачао* своју артилерију на целокупном фронту новим јединицама тешке артилерије.

Ноћу 11. априла *непријатељ* је извео читав низ *ујорних напада* у области *кланца Ужока*; све *моће нападе* одбили *нашом ватром* и *ручним бомбама*, наневши *непријатељу* врло *велике губитке*.

На осталим секторима целокупног нашега фронта није било *никаких битних промена*. Долазило је *местимице* само до *канонаде* и *пушкарања* са *нашим малим предњим одредима*.

Огорчене борбе између Енглеза и Немаца

Лондон, 11 априла. — Министар војни јавља да још траје борба око терена на који су подрли Немци између Стенстрајта и Лангемарка. Губитак тога дела убојног реда изложио је леви бок канадске дивизије, која је била приморана да се повуче да би одржала везу са суседним трупима. Иза ове дивизије су се налазила четири канадска топа од 4,7 сантиметара, који су пали у руке непријатељу.

После неколико часова Канађани су извели сјајно и веома успешно наступање, повративши заплењене топове и задобивши знатан број непријатељских војника, међу којима једног пуковника. Канађани су имали великих губитака, али су њихова храброст и полет осигурала несум-

Милан Митровић

Умро је један од најинтелигентнијих типографа и најодушевљенијих социјалиста, друг Милан Митровић, типографски радник. Болест, која га је мучила и давила годинама, најзад га је савладала 6. априла.

И ако болешљив, друг Митровић је био неуморан наш агитатор и организатор. Он је био један од стубова социјализма у дружини типографских радника. Али, он се није ограничавао само на своју најужу професионалну средину, на свој синдикат. Он је играо видну и лепу улогу у целом радничком покрету Србије за читав један низ година.

У овим страшним данима кад муњевитом брзином пада једна жртва за другом, све веча од веће, све тежа од теже, немогућно је детаљно изнети и достојно оценити заслуге свију ишчезлих другова. Некада, после овог ужаснога рата, они од нас који га буду преживели имаће и времена и прилике да то много боље учине него ли што можемо ми у овој бури и грмљавини.

Слава нека је другу Милану Митровићу!

За Туцовићев фонд

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

В. Д. 10 динара.

њиву победу. Њихово је држање било величанствено.

Према Немцима

Петроград, 12. априла. — Главни генералштаб саопштава: Ноћу 11 априла су немачке снаге у јачини две чете и једног батаљона покушале више пута да нападну на наше истакнуте делове у области између Калварја и Људвинова. Све смо те нападе на лак начин одбили нашом ватром, а при једном од њих непријатељ се дао у дивље бегство.

Наши аероплани, система „Иља Муромец“, извршили су 11 априла један срећан лет изнад најденбуршке станице. Изазвали су пожар у станици и разорили железничку пругу.

Борбе код Ипра

Лондон, 11 априла. — Сви немачки против-напади, да би повратили вис 60 пропали су и престали. За сад држимо цео гребен виса 60, коме непријатељ придаје велику важност. У току операција непријатељ је пуцао са гранатама од седамнаест палаца на Ипр.

Смелост једног енглеског авијатичара

Лондон, 11 априла. — 6 априла један наш авијатичар је извршио један смели напад на ангар за дирижабле код Гана. И поред непријатељске јаке ватре, авијатичар се спустио до на шездесет метара изнад земље и бацио бомбе, које су изазвале велику експлозију у ангару.

ЈУТРОШЊИ ТЕЛЕГРАМИ

Србија и Италија

Париз, 12 априла. — Више листова објављују телеграме из италијанског извора о Јадранском мору. Једни мисле да је Италија вољна да да Србији излазак на море, а други тврде, да је већ закључен споразум између Србије и Италије, и да је приморје подељено. *Неки међу њима*

тврде, да ће гоштво цела *далматинска обала бити неутралисана-*

Велика борба код Ипра

Париз, 13 априла. — Службено саопштење од 12 априла 11 сати ноћу. — Северно од Ипра наставља се борба под добрим погодбама за савезнике. Немци су напали на неколико места британски фронт, али нису задобили земљишта. С наше стране ми смо напредовали на десној обали канала снажним против-нападом. На осталом фронту нема ништа да се забележи.

Постигнут споразум између Италије и Тројног Споразума

Париз, 12. априла. — Листови објављују телеграме из Лондона, према којима је постигнут споразум између Италије и Тројног Споразума.

„Пти Паризијен“-у јавља кореспондент из Лондона да у лондонским круговима кружи глас да се Италија споразумела са Француском, Русијом и Енглеском о условима под којима би ступила у акцију уз Тројни Споразум. Четири канцеларије су успеле да се нађу на истом становишту односно будућег режима на Јадранском Мору. *Србија се не би имала шта да жали на гаранције* које би јој биле даће. Према „Пти Паризијен“-у, предстоји дефинитивно утврђивање споразума између Тројног Споразума и Италије као и измена потписа.

Француска штампа мисли да је сада осигурана интервенција Италије, *да ће за њом чак доћи интервенција* Румуније кад се узме у обзир да између Букурешта и Рима постоји споразум о идентичности погледа на националне тежње обе земље.

У званичним круговима *предвиђају* чак *нове преговоре* између *Билова* и *италијанске владе*, *што ће довести до новог субјекта времена* и *мало одложити интервенцију Италије* уз Тројни Споразум.

Између Црногораца и Аустријанаца

Цетиње, 13. априла. — У току 12 априла вођена је слаба артиљеријска борба на фронту ловћенског и херцеговачког одреда, као и санџачке војске, у којој је наша артиљерија успела да спречи рад непријатељских трупа на утврђивању положаја.

Са наше стране није било губитака, а непријатељски су губитци непознати.

Поклон Србима

Париз, 12 априла. — Прилози које је дао Српски Дан достижу суму од пола милиона динара.

Савезници се искрцали на Галипоље

Данас на *подне стигао је телеграм Рајшерове Агенције* који јавља да су се *војске Тројнога Споразума* *искрцале на Галипоље*.

О Г Л А С И

Обућарској радњи ДРАГОЉУБА ЂОСИЋА потребује више радника за мушки и женски поса. Кнез Михајлова улица број 6 Београд. 7-10

За довршење пруге Ниш—Књажевац потребан је већи број надзорника и надстојника, који су као такви радили и добро познати са послом.

Обратити се Административно-Финансијском Биро-у за довршење пруге Ниш—Књажевац. 2-2

Пинтерска радња СИМЕ СИРОВАТ-КЕ из Крушевца потребује једног млађег пинтерског радника. Услови добри. Месечно, дневно, на парче по акову — а по споразуму за реперацију имаће и изврстан процент.

За ближе услове обратити се СТОЈАНУ МИЛОШЕВИЋУ каменоресцу у Крушевцу. 1-5